

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8327/2021
06.10.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Весне Станковић и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ, ВВ и ГГ, свих из ..., које заступа Драгиша Стевић, адвокат из ..., против туженог Града Пожаревца, чији је законски заступник Градско правобранилаштво Града Пожаревца, ради исплате, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2009/20 од 14.12.2020. године, у седници већа одржаној дана 06.10.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2009/20 од 14.12.2020. године.

Образложење

Првим ставом изреке пресуде Основног суда у Пожаревцу П 74/20 од 12.06.2020. године утврђено је потраживање тужиоца АА према туженом на име главног дуга са законском затезном каматом на дан 29.07.2019. године у износу до 5.919.122,92 динара (алинеја 1). Првим ставом изреке – алинеја 2, 3 и 4, утврђено је потраживање тужиље ББ, тужиоца ВВ и тужиље ГГ према туженом Граду Пожаревцу на име главног дуга са законском затезном каматом на дан 29.07.2019. године у износу од по 1.973.040,97 динара. Првим ставом изреке – алинеја 5 утврђено је потраживање Града Пожаревца према тужиоцу АА на име главног дуга са законском затезном каматом на дан 29.07.2019. године у износу од 1.691.556,13 динара. Првим ставом изреке – алинеја 6, 7 и 8, утврђено је потраживање туженог према тужиоцима ББ, ВВ и ГГ на име главног дуга са законском затезном каматом на дан 29.07.2019. године у износу од по 563.852,04 динара. Другим ставом изреке пребијена су међусобна потраживања странака утврђена првим ставом изреке – алинеја од 1 до 8, па је обавезан тужени Град Пожаревац да тужиоцу АА исплати износ од 4.227.566,79 динара са законском затезном каматом од 29.07.2019. године до исплате (алинеја 1), као и да тужиоцима ББ, ВВ и ГГ исплати износ од по 1.409.188,93 динара са законском затезном каматом од 29.07.2019. године до исплате (алинеја 2, 3. и 4). Трећим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да суд обавезе туженог да тужиоцу АА, поред износа означеног другим ставом изреке – алинеја 1, исплати још 12.760.379,95 динара са законском затезном каматом од 29.07.2019. године, до исплате (алинеја 1) и одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца ББ, ВВ и ГГ којим је тражено обавезивање туженог да њима, као солидарним

повериоцима, исплати износ од још 12.760.379,95 динара са законском затезном каматом од 29.07.2019. године до исплате (алинеја 2). Четвртим ставом изреке обавезани су тужиоци да туженом на име трошкова парничног поступка исплате износ од 77.250,00 динара – тужилац АА и износ од по 25.750,00 динара – тужиоци ББ, ВВ и ГГ.

Првим ставом изреке пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2009/20 од 14.12.2020. године одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена пресуда Основног суда у Пожаревцу П 74/20 од 12.06.2020. године у првом ставу изреке – алинеја 5, 6, 7 и 8, те у ставу другом и трећем изреке. Другим ставом изреке преиначено је решење о трошковима поступка садржано у четвртном ставу изреке пресуде Основног суда у Пожаревцу П 74/20 од 12.06.2020. године тако што је обавезан тужени да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати износ од по 68.267,00 динара.

Против наведене правоснажне пресуде тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 1. ЗПП и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде сходно члану 399. ЗПП („Службени гласник РС“ број 125/04 и 111/09), који се примењује сходно члану 506. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11....18/20), Врховни касациони суд је оценио да ревизија није основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Без утицаја је ревизијски навод да је другостепени суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 361. став 1. ЗПП, јер се на погрешну примену одредаба процесног закона неодређено, паушално указује.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 16.07.1991. године тужилац АА и ДД, правни претходник тужилаца ББ, ВВ и ГГ, са Јавним предузећем за стамбене услуге из Пожареваца, као правним претходником туженог, закључили су уговор о изградњи локала оријентационе површине 75м² у Блоку – .. према детаљном урбанистичком плану „Центар“ Пожаревац. Рок изградње био је 24 месеца од потписивања уговора, а уговорену цену су тужилац АА и правни претходник осталих тужилаца ДД уплатили у износима од 420.702,80 тадашњих динара дана 20.03.1991. године и 1.239.966,00 тадашњих динара дана 19.08.1991. године. Међусобним уговором ова лица су договорили заједничко финансирање градње локала, сагласно чему је њихово улагање сматрано подједнаким – са уделом од по 50%. Јавно предузеће за стамбене услуге своју уговорну обавезу изградње локала није извршило у уговореном року ни по његовом протеклу, из ког разлога је тужиоцу АА и правном претходнику осталих тужилаца дана 17.03.1997. године, по основу уговора о закупу, у посед предат пословни простор површине 51м продајног простора и 37,11м магациноског простора. За период од 01.05.1997. године до 31.08.2000. године закупци су на име закупнине исплатили износ од 20.295,00 динара, а дана 19.09.2000. године уплатили су још 15.350,00 динара, након чега су престали да измирују своје обавезе и дана 15.03.2001. године поднели су захтев да буду ослобођени обавезе плаћања закупнине. Реална површина пословног простора који је по основу закупа коришћен износи 88,11 м², а вештачењем утврђена закупнина на дан 29.07.2019. године износила је укупно 3.383.112,28 динара. Са истим датумом 29.07.2019. године ревалоризовано потраживање тужилаца по основу уплата извршених правном претходнику туженог на

име купопродајне цене по уговору од 16.07.1991. године вештачењем је утврђено у висини до 11.838.245,84 динара.

Полазећи од подједнаког улагања тужилаца ДД и АА, првостепени суд је, по усвајајњу тужениковог компензационог приговора сходно члану 190. у вези са члановима 336-343. ЗОО, потраживање тужиоца АА утврдио у висини од 5.919.122,92 динара, а потраживање правних следбеника покојног ДД у износу од по 1.973.040,97 динара. Предлог тужилаца за извођење доказа поновљеним финансијским вештачењем по методологији примењеној у налазу судског вештака Наде Мекић, достављеном од стране тужилаца, првостепени суд није прихватио, налазећи да се примедбама на налаз урађен по задатку одређеном током првостепеног поступка од стране судског вештака Небојше Јочића исте не доводи у сумњу.

Пребијајући истородна потраживања парничних странака са истоветним роком доспелости 29.07.2019. године, првостепени суд је материјални статус парничних странака довео у стање као пре штетне радње неизвршења обавеза правног претходника туженог из уговора од 16.07.1991. године и пре престанка плаћања закупнине од стране тужиоца АА и правног претходника осталих тужилаца ДД правном претходнику туженог и туженом лично после 01.09.2000. године.

Другостепени суд је разматрањем жалбених навода тужилаца закључио да је првостепена пресуда заснована на правилно и потпуно утврђеном чињеничном стању и на правилној примени материјалног права, па је неоснованим оценио указивање на неодговарајућу методологију примењену у налазу вештака Небојше Јочића при ревалоризовању уплате купопродајне цене по уговору од 16.07.1991. године и на коришћење неадекватног износа закупнине, који су налазом вештака прихваћени према висини прописаној Одлуком о утврђивању закупа за пословни простор Града Крагујевца, као закуподавца.

Према оцени Врховног касационог суда ревизијом тужилаца неосновано се указује на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 1. ЗПП, као на узрок погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, те на погрешну примену материјалног права.

Чланом 361. став 1. ЗПП прописано је да битна повреда одредаба парничног поступка постоји ако суд у току поступка није применио или је неправилно применио одредбу овог закона, а то је било или је могло да буде од утицаја на доношење законите и правилне пресуде.

У циљу доказивања основаности свог потраживања, односно оспоравања навода противне стране, странке су дужне да приложе и предложе доказе, а одлука о томе који ће доказ бити изведен ради утврђења битних чињеница чланом 220. став 2. у вези са ставом 1. ЗПП у надлежности је суду. Оцену појединих доказа и свих доказа као целине сходно члану 8. ЗПП спроводи суд, а њено неаргументовано оспоравање анализом доказа од стране самих странака искључено је цитираном одредбом процесног закона и као ревизијски разлог није дозвољено одредбом члана 398. став 2. у вези са чланом 394. став 2. ЗПП.

Правни институт пребијања (компензација) регулисан је члановима 336-343. ЗОО, од стране нижестепених судова правилно примењеним на доспела узајамна новчана потраживања тужилаца и туженог, настала неизвршавањем обавеза проистеклих из уговора о купопродаји пословног простора закљученог 1991. године и уговора о закупу локала закљученог 1997. године која су по истицању компензационог приговора туженог пребијена у износима поуздано утврђеним вештачењем проведеним сходно члану 249. ЗПП.

Чланом 454. став 1. ЗОО прописано је да се уговором о продаји продавац обавезује да на купца пренесе права својине на продату ствар и да му је у ту сврху преда, а купац се обавезује да плати цену у новцу и да ствар преузме, док су обавеза продавца да ствар, која је предмет уговора о купопродаји, преда купцу и обавеза купца да исту у време и на место одређено уговором продавцу исплати цену регулисане су чланом 467. став 1. и чланом 516. став 1. ЗОО.

Правни претходник туженог у својству продавца по уговору о купопродаји закљученим са тужиоцем АА и његовим сада покојним ортаком ДД, своју обавезу предаје предмета купопродаје по уговору закљученом дана 16.07.1991. године није извршио.

Расправивши раскид уговора о купопродаји као претходно питање (члан 12. став 1. ЗПП), нижестепени судови су правилно закључили да је сходно члану 132. став 2. у вези са ставом 1. ЗОО тужени дужан тужиоцима вратити примљени, делимично исплаћени износ купопродајне цене. Наведеном законском одредбом је прописано да у случају раскида уговора страна која је потпуно или делимично извршила уговор има право на враћање датог.

Чланом 567. став 1. ЗОО прописано је да се уговором о закупу закуподавац обавезује да закупљену ствар преда закупцу на употребу, а овај се обавезује да му за то плаћа одређену закупнину.

Закуподавни однос тужилаца АА и сада покојног ДД, као закупаца и правног претходника туженог, као закуподавца, регулисан је уговором о закупу од 17.03.1997. године. Закупци су закупнину редовно плаћали до последње уплате дана 19.09.2000. године, након чега су дана 15.03.2001. године поднели захтев за ослобађање од обавезе плаћања закупнине, ког месеца им је закупнина последњи пут фактурисана. Поступајући на тај начин, тужиоци су престали да извршавају своју уговорну обавезу, с тим што су закупљени пословни простор наставили да користе.

На основу утврђеног чињеничног стања, судски вештак Небојша Јоцић, чији је налаз и мишљење сходно члану 249. ЗПП прихваћен као објективан и сагласан правилима струке, утврдио је висину валоризованог потраживања тужилаца од дана настанка новчане обавезе до дана падања дужника у доцњу, након чега је применом члана 278. став 2. у вези са чланом 190. ЗОО утврђена укупна висина узајамних потраживања тужилаца и туженог.

Чланом 278. став 2. ЗОО прописано је да ако је штета коју је поверилац претрпео због дужниковог задоцњења већа од износа који би добио на име затезне камате, он има право захтевати разлику до потпуне накнаде штете, а чланом 190. ЗОО прописано је да ће, узимајући у обзир околности које су наступиле после проузроковања штете, суд досудити накнаду у износу потребном да се оштећеникова материјална ситуација доведе у стању у коме би се налазила да није било штетне радње или пропуштања.

Метод валоризације до потпуног обештећења примењује се у условима високе инфлације када супстанцу новчаног потраживање није могуће очувати стопом законске затезне камате. Применом наведене методологије судски вештак је са датумом вештачења утврдио висину ревалоризованог делимично (75%) исплаћеног износа уговорене купопродајне цене локала и висине неплаћене закупнине, које износе је првостепени суд правилно компензовао применом цитираних законских одредби, а из ког разлога је Врховни касациони суд ревизијске наводе тужилаца оценио као неосноване.

Ревизијски навод да су тужилац ДД и његов ортак АА уговор о закупу локала 1997. године закључили под присилом, у одсуству правоснажне судске пресуде о

поништају истог сходно члану 111. у вези са чланом 117. ЗОО, без утицаја је на правилност побијане пресуде.

Неосновано је и ревизијско указивање да су исплатом закупнине тужиоци купили још један локал површине 30м², јер сходно члану 567. став 1. ЗОО, који дефинише уговор о закупу, следи да тај правни посао није правни основ за стицање права власништва на закупљеној ствари, пошто његовим закључењем закупац само стиче право да, уз плаћање закупнине, закупљену ствар користи.

Одлука о трошковима парничног поступка донета је правилном применом члана 149. став 1. и члана 150. став 1. ЗПП.

На основу свега изложеног, сходно члану 405. ЗПП, одлучено је као у изреци ове пресуде.

**Председник већа – судија
Марина Милановић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић